

بررسی ارتباط بین محتوای اطلاعاتی سود و ضعف کنترل داخلی با تاکید بر اثر بخشی کیفیت گزارشگری مالی

مهدی مهرآور

مریی گروه حسابداری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
mehrvavar59@gmail.com

نگار بایگان

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه پیام نور، مرکز بین الملل قشم
Negar.baygan65@gmail.com

مصطفی ایزدبخش

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه پیام نور، واحد بهشهر
Mostafaizadbakhsh60@yahoo.com

حامد کارگر

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه پیام نور استان فارس، مرکز اوز (نویسنده مسئول)
Hamedkargar37@gmail.com

چکیده

بنا به نیاز کلیه استفاده کنندگان از صورت‌های مالی که توجه زیادی به محتوای اطلاعاتی صورت‌های مالی به خصوص رقم اعلام شده سود حسابداری از سوی شرکت دارند. بایستی این عامل مهم بررسی گردد که آیا دست‌کاری در رقم سود انجام نشده باشد که این امر در اثر ضعف در کنترل های داخلی صاحب کار ممکن است انجام پذیرد. با مبنا قراردادن گزارشگری مالی با کیفیت مطمئناً نقاط ضعف کنترل داخلی باعث نمی‌شود رقم سود دستکاری شود و گزارشگری با کیفیت به بازار و سرمایه‌گذاران عرضه خواهد شد و محتوای اطلاعاتی سود بالاتر می‌رود. بنابه همین ضرورت این پژوهش به بررسی ارتباط بین محتوای اطلاعاتی سود و ضعف کنترل داخلی با نقش تعدیلگر کیفیت گزارشگری مالی شرکت می‌پردازد. پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی بوده و از بعد روش شناسی از نوع تحقیقات علی (پس رویدادی) می‌باشد. جامعه آماری پژوهش، کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد و با استفاده از روش نمونه‌گیری حذف سیستماتیک، ۱۷۴ شرکت به عنوان نمونه پژوهش انتخاب و در دوره‌ی زمانی ۵ ساله بین سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ مورد تحقیق و بررسی قرار گرفتند. روش مورد استفاده جهت جمع‌آوری اطلاعات، کتابخانه‌ای بوده و برای آزمون فرضیه‌ها از رگرسیون چندگانه با الگوی داده‌های تلفیقی استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که رابطه مثبت و معناداری بین محتوای اطلاعاتی سود و ضعف کنترل داخلی وجود دارد و متغیر تعدیلگر بر آن تاثیر گذار بوده و این رابطه را تعدیل می‌کند.

واژه‌های کلیدی: محتوای اطلاعاتی سود، ضعف کنترل داخلی، کیفیت گزارشگری مالی.

مقدمه

در شرایط عدم اطمینان آینده شرکت‌ها و موسسات و بازار سرمایه مبهم می‌باشد و در این حالت با ورود علائم و محتوای اطلاعاتی شرکت‌ها (سود) این ابهامات کاهش یافته و نظر سرمایه‌گذاران را تغییر خواهد داد و این اطلاعات هرچه دقیق‌تر

باشد تأثیر بهتری بر آرا و نظرات سرمایه‌گذاران خواهد گذاشت و به گفته (پاستور و روسنی، ۲۰۰۹) همیشه عدم اطمینان در بازارهای مالی و سرمایه‌گذاری وجود دارد. و به طور کلی اطلاعات مثبت باعث می‌شود که براساس آن فرصت‌های بالقوه به درآمد بالفعل تبدیل گردد (عرب صالحی و همکاران، ۱۳۹۷). در همین راستا می‌توان گفت سرمایه‌گذاران در اثر قدرت نفوذی که بر اثر مالکیت در سهام شرکت‌ها دارند قادر به دستکاری محتوای اطلاعاتی سود و تغییر و چرخش در جهت منافع خویش می‌باشند و این نمودی از ضعف در کنترل داخلی می‌باشد. حال مسئله اصلی این است که آیا از قدرت خود در این راستا استفاده می‌کنند یا خیر؟ (کریمی، ۱۳۸۷). وجود انواع روش‌های مختلف حسابداری و منافع افراد مختلف در اندازه‌گیری سود، کیفیت این عنصر کلیدی حسابداری را کاهش می‌دهد و این بدان معناست که سود خالصی که منتشر شده است دقیقاً عکس فعالیت‌های مؤسسه می‌باشد و محتوای اطلاعاتی سود کاهش می‌یابد و سؤال اساسی این است که آیا در کشور ما به مسئله کیفیت ارقام سود به اندازه ارقام کمی آن توجه می‌شود یا خیر (حاجیان و ایزدی نیا، ۱۳۹۰).

از عوامل مهم تأثیرگذار در تغییر بازده سهام و محتوای اطلاعاتی گزارشهای مالی می‌توان به ریسک سیستماتیک اشاره کرد. پس پیش‌بینی صحیح این عامل می‌تواند در پیش‌بینی بازده سهام و افزایش منفعت سهامداران نقش اساسی را ایفا کند و عوامل زیادی می‌تواند بر ریسک سیستماتیک اثرگذار باشد که از آن جمله می‌توان به اجرای روش‌های گوناگون مدیریت و حسابداری، نحوه کنترل‌های داخلی صاحبکار و برای رسیدن به اهداف والای شرکت و کاهش ریسک بایستی سعی در رفع نقاط ضعف داخلی داشت پس مشکل و مسئله اصلی این است که چه راه‌هایی برای مقابله با نقاط ضعف داخلی وجود دارد و این نقاط ضعف بر چه عواملی در شرکت تأثیرگذار است (وکیلی فرد و همکاران، ۱۳۹۲). در بررسی این موضوع کنترل‌های داخلی را می‌توان تحت تأثیر عوامل زیادی مورد بررسی قرار داد که از آن جمله افراد مختلف مانند مدیریت، هیأت مدیره و سایر افرادی که در شرکت وجود دارند می‌توان نام برد در پژوهش‌های نوین، کنترل داخلی به فرایندهای طراحی، اجرا و محافظت شده توسط رؤسای شرکت به منظور دادن اعتبار به گزارشهای مالی و دادن اطمینان به استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی اشاره شده است و از قوانینی که هنوز مورد استفاده قرار می‌گیرد قانون ساربینزو آکسلی می‌باشد که در پی شکست‌های مالی در آمریکا مطرح شد که به حسابرسان الزام می‌کند که گزارش جامع در مورد کیفیت کنترل‌های داخلی شرکت ارائه دهند (رستمی و کهنسال، ۱۳۹۶). کنترل داخلی یک اتفاق یا وضعیت خاص نمی‌باشد بلکه به همه اقدامات پی در پی که به کلیه فعالیت‌های شرکت مربوط می‌شود اتلاق می‌شود و با تقویت آن می‌توان به شرکت کمک کرد تا به اهداف خود برسد و اطمینانی معقول نسبت به ارقام و اطلاعات شرکت ایجاد می‌کند و حسابرس بایستی اطلاعاتی کامل از این نقاط ضعف داشته باشد تا به موقع واکنش لازم را نشان دهد و با بررسی‌های دقیق ضعف‌های سیستم کنترل داخلی آنها را کشف کند (حاجیها و حسین‌نژاد، ۱۳۹۴). وجود کنترل داخلی خوب و مؤثر نقش مهمی در اشتباهات عمد و غیرعمد مدیریت و خطرهای اخلاقی و همچنین ارائه گزارشهای مالی به موقع و مطلوب و نحوه استفاده از منابع شرکت دارد (جهانشاد و همکاران، ۱۳۹۷). یکی از مواردی که می‌تواند به عنوان یک عامل کنترلی در برطرف کردن نقاط ضعف کنترل داخلی مؤثر باشد کیفیت گزارشگری مالی می‌باشد که همه چیز را بر مبنای واقعیت به بازار عرضه کند و بر همین مبنای ارزیابی کیفیت گزارشگری مالی دو رویکرد کلی وجود دارد: رویکرد نیازهای استفاده‌کنندگان و رویکرد حمایت از سرمایه‌گذاران و سهامداران. در رویکرد نیازهای استفاده‌کنندگان کیفیت گزارشگری مالی بر مبنای سودمندی اطلاعات مالی (مربوط بودن و قابل اتکا بودن) تعیین و تعریف می‌شود. اما در رویکرد حمایت از سرمایه‌گذاران و سهامداران کیفیت گزارشگری مالی بطور عمده برحسب افشای کامل و منصفانه برای سهامداران تعریف می‌شود. در این زمینه کیفیت گزارشگری مالی عبارت است از: اطلاعات مالی کامل و شفاف که مانع گمراهی یا ایجاد ابهام برای استفاده‌کنندگان می‌شود (رحمانی، ۱۳۸۱). یکی از اهداف گزارشگری حسابداری ارائه اطلاعات

مفید درباره عملکرد مالی واحد تجاری برای طیف گسترده‌ای از استفاده کنندگان است. در این میان می‌توان گفت، صورت سود و زیان، یکی از صورت‌های مالی اساسی است که اگر بر مبنای استانداردهای حسابداری تهیه و ارائه شود حاوی اطلاعات بسیار ارزشمندی از روند حرکتی شرکت برای سهامداران و سرمایه‌گذاران می‌باشد. به نظر بسیاری از پژوهشگران بازار سرمایه، افراد سرمایه‌گذار برای شرکت‌هایی که از سوددهی ثابت و پایداری برخوردار هستند ارزش بیشتری قائل می‌شوند و حاضر به از دست دادن این گونه سهام نمی‌باشند و بخاطر این که شرکت ذهنیت این گونه سرمایه‌گذاران را خراب نکند و آنها را از دست ندهد مجبور می‌شود اخبار بد شرکت را مخفی کرده و به دست‌کاری در حساب‌ها یا همان مدیریت سود دست بزند که عواقب آن می‌تواند ورشکسته شدن تدریجی شرکت و افت آتی قیمت سهام باشد (هندریکسون و ون بردا، ۱۹۹۲).

از عوامل مهمی که مدیران و روسای شرکت را به هموارسازی و مدیریت سود ترغیب می‌کند انگیزه‌های بازار سرمایه می‌باشد. انتظار بدست آوردن سودهای بسیار زیاد و مشکلات موجود در این راه در طی چرخه تجاری شرکت موجب حساسیت شدید و به نوعی بی‌اعتمادی در سرمایه‌گذاران تبدیل شده و ریسک شرکت را افزایش می‌دهد، بنابراین مدیران تلاش می‌نمایند در روندی عادی و حساب شده و یکنواخت، سود شرکت را گزارش نمایند تا حساسیتی در بین سرمایه‌گذاران بوجود نیاید. یکی از عواملی که می‌تواند منجر به ایجاد نوسان در سود شرکت‌ها شود، همین تصمیم‌های مدیران می‌باشد. منظور از این تصمیم‌ها کلیه مسایل سرمایه‌گذاری‌ها می‌باشد که می‌تواند شرکت را با سود و زیان‌های زیادی مواجه کند و واحد انتفاعی را متحمل ریسک زیادی نماید. آثار این گونه تصمیم‌ها معمولاً سود واحد تجاری را دچار نوسان می‌نماید که گاهی جبران این تصمیمات غیر انعطاف‌پذیری حسابداری که گاهاً به دست‌کاری سود می‌انجامد، می‌تواند موجب کاهش محتوای اطلاعاتی صورت‌های مالی و کل بازار رقابت شده و سرمایه‌گذاران را در درک ارقام صورت‌های مالی و مقایسه آن‌ها دچار مشکل کند، مدیران و روسای شرکت‌های تجاری و بازرگانی می‌توانند از طریق دست‌کاری و تقلب در اقلام تعهدی و هم چنین دست‌کاری و تقلب در فعالیت‌های واقعی، سود را دست‌کاری کنند و این دست‌کاری در حساب‌ها را راه حلی جهت فرار از واقعیت قرار می‌دهند (زنگنه و کارگر، ۱۳۹۷).

محتوای اطلاعاتی سود را می‌توان قابلیت نشان دادن بازدهی سهام در آینده تعریف نمود و همچنین می‌تواند، اطلاعات کاملی را در مورد سودهای آینده و تغییرات در مورد قیمت سهام در قبال تغییرات سود و همچنین نقش سود در توجیه بازدهی سهام ارائه کند. صورت‌های مالی زمانی اطلاعات را شفاف ارائه می‌کنند که در دسترس باشند، قابلیت اتکا داشته باشند، جامع و مربوط و به موقع باشند و کلیدی‌ترین عنصر در گزارشها و صورت‌های حسابداری (مالی) سود خالص است و محتوای اطلاعاتی آن اگر بدون هرگونه جانبداری باشد و واقعیت را منعکس کند در سطح بالایی می‌باشد و باعث عدم تقارن اطلاعاتی می‌شود (دارابی، مرادلو، ۱۳۹۰).

از دیدگاه اطلاعاتی، مفهوم سود نتیجه فعالیت‌های اقتصادی را بیان می‌کند، ولی به عنوان معیار اساسی اندازه‌گیری، همچنان مورد تردید قرار دارد. بر مبنای مفروضات بازار کارای سرمایه، تحقیق‌های تجربی موید آنند که سود حسابداری دارای محتوای اطلاعاتی می‌باشد (حقیقت و رایگان، ۱۳۸۷).

زمان‌های زیادی صرف پژوهش‌های متنوع شده است راجع به اینکه مسئله و فکر اصلی سرمایه‌گذاران مدیران و سایر اشخاص ضعف در کنترل‌های داخلی موسسات می‌باشد و این که آیا این صورت‌ها و گزارشات مالی که از شرکت‌ها استخراج می‌شود قابل اعتماد است یا خیر؟ آیا جزئیات این صورت‌ها توسط افراد شرکت دستکاری شده‌اند یا خیر؟ آیا می‌توان به نظرات حسابرس مستقل اعتماد کرد و آیا نیازی به بررسی مجدد صورت‌ها می‌باشد و جواب به این سئوالات مطرح شده:

- ۱- آیا کنترل‌های داخلی مناسب شرکت تأثیری بر ارزش مندی اطلاعات دارد.
 - ۲- آیا حسابرسی کردن این گزارشات کنترل داخلی نقشی در معتبر شدن آن دارد.
 - ۳- آیا این گزارشات مدیران راجع به کنترل داخلی بر تصمیم‌های سرمایه‌گذاران تأثیر دارد.
- کیفیت گزارشگری مالی از دیدگاه (پنمن) برگرفته از اطلاعات سود دوره جاری شرکت‌ها، برای پیش‌بینی سودهای آتی می‌داند. وی معتقد است سرمایه‌گذاران از سود دوره قبلی شرکت استفاده می‌کند تا سود دوره‌های آتی را پیش‌بینی نمایند و یا به عبارتی آن‌ها را خریداری نمایند. در این صورت گزارشات مالی بیشتر جنبه پشتیبانی برای تصمیمات خرید خواهند داشت. وی معتقد است تعریف گزارشگری مالی خیلی کلی و مبهم است و باید آن را از دید فردی دید که آن را تعریف می‌کند. در تعریفی دیگر کیفیت گزارشگری مالی را توان صورت‌های مالی در انتقال اطلاعات عملیات شرکت و به طور خاص پیش‌بینی جریان‌های نقدی مورد انتظار آن به سرمایه‌گذاران تعریف می‌کنند بر مبنای این نظر که اقلام تعهدی، ارزش اطلاعاتی سود را با کاهش اثر نوسانات ناپایدار در جریان‌های نقدی بهبود می‌بخشد (بیدل و هیلاری، ۲۰۰۹). کیفیت گزارشگری مالی، ضوابطی است که اطلاعات مفید و سودمند را از اطلاعات دیگر تفکیک می‌کند و سودمندی اطلاعات را ارتقا می‌بخشد. همچنین کیفیت گزارشگری مالی به معنای میزان مفید بودن صورت‌های مالی برای سرمایه‌گذاران، بستانکاران، مدیران و دیگر افراد مرتبط با شرکت می‌باشد. کیفیت اطلاعات حسابداری میزان دقت گزارشگری مالی در بیان اطلاعات حسابداری و عملیات شرکت، به ویژه جریان‌های نقدی مورد انتظار می‌باشد که به منظور آگاهی سرمایه‌گذاران ارائه می‌شود. اطلاعات حسابداری منبع مهم و سودمندی برای تصمیم‌گیری گروه‌های طرف قرارداد و همچنین منبع اصلی در ارزیابی وظیفه مباشرت مدیران محسوب می‌شود (گایو و راپوسو، ۲۰۱۱).

پیشینه پژوهش

پیشینه داخلی

فخاری و پیته‌نوعی (۱۳۹۶)، در پژوهشی به بررسی تأثیر تخصص مالی کمیته حسابرسی بر محیط و محتوای اطلاعاتی شرکت پرداخته‌اند و نتایج حاصل از آن از ۱۲۱ شرکت بورسی بیانگر این بود که رابطه مثبت و معناداری بین تخصص‌های مالی اعضای کمیته و محیط اطلاعاتی شرکت وجود دارد.

پیری و همکاران (۱۳۹۳)، در پژوهشی با نام بررسی رابطه کیفیت گزارشگری مالی با نوع اظهار نظر حسابرس در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به این مورد رسیدند که پایداری سود و کیفیت افشا با نوع اظهار نظر حسابرس رابطه مثبت و معناداری دارند. یعنی افزایش این اظهارنظرها با ارائه اظهارنظرهای تعدیل نشده هم راستا بودند و همچنین کیفیت اقلام تعهدی و دقت اطلاعات مالی با اظهار نظر حسابرس رابطه بدون معنی داشته‌اند.

وکیلی‌فرد و همکاران (۱۳۹۲)، در پژوهشی به بررسی رابطه بین ضعف کنترل‌های داخلی و ریسک سیستماتیک پرداخته و بیان داشتند شرکت‌ها به دلیل ساختار متفاوت اجرائی سیاست‌ها امکان دارد که ریسک سیستماتیک بسته به این عوامل باشد که نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که در صورت وجود ضعف و نارسائی در سیستم کنترل‌های داخلی شاخص ریسک سیستماتیک شرکت‌ها افزایش می‌باشد.

صدیقی (۱۳۹۲)، ارتباط بین ساختار هیئت مدیره با محتوای اطلاعاتی سود حسابداری را مورد بررسی قرار داد و نتیجه آن حاکی از این است که متغیرهای موجود در ساختار هیئت مدیره ارتباط معناداری را با محتوای اطلاعاتی سود حسابداری ندارند. کرمی (۱۳۸۷)، به بررسی بین مالکین نهادی و محتوای اطلاعاتی سود پرداخته‌اند و نتیجه گرفت که مالکیت نهادی سبب ارتقای محتوای اطلاعاتی سود شرکت نمی‌شود و ممکن است آن را تنزیل ببخشد، ولی در حالی که سطح مالکیت نهادی محتوای اطلاعاتی سود را کاهش نمی‌دهد بلکه امکان دارد سبب افزایش آن نیز شود.

پیشینه خارجی:

پورتی و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهش خود به بررسی استقلال کمیته حسابرسی و محتوای اطلاعاتی سود در اروپای غربی پرداختند و نتیجه گرفتند که کمیته حسابرسی در مؤسسات با ضعف کنترل داخلی می‌تواند اثربخشی بالایی در جهت تحقق اهداف این شرکت‌ها داشته باشد و عنوان کردند که استقلال کمیته‌های حسابرسی از اهمیت بالایی برخوردار است. وانگ و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان بررسی ارتباطات سیاسی و عدم شفافیت گزارشگری مالی با تاکید بر اثر بخشی توانایی مدیریت به این نتیجه رسیدند که هرچه توانایی مدیریت افزایش یابد به همان اندازه کیفیت گزارشگری مالی هم افزایش خواهد یافت و در نهایت نشان دادند که در شرکت‌های غیر دولتی اکثراً این روابط وجود دارد. رنسلار (۲۰۱۵) در پژوهشی با عنوان ارتباط بین کیفیت گزارشگری مالی و مسئولیت اجتماعی و اجتناب مالیاتی، به این نتیجه رسید که بعد اقتصادی و زیست محیطی، رابطه مثبت و معناداری با اجتناب مالیاتی دارد و شرکت‌هایی که کیفیت گزارشگری مالی بالایی دارند به مشتریان و سهام‌داران وفاداری بیشتری دارند، میزان بیشتری از اجتناب مالیاتی را دارا هستند. بالسام و همکاران (۲۰۱۲)، تحقیقی با عنوان مشوق‌های حقوق صاحبان سهام و ضعف کنترل داخلی انجام دادند، آنها بررسی می‌کنند که اثر انگیزه‌های مالی برای مالکین سهام چگونه مدیران را به حفظ کنترل‌های داخلی ترغیب می‌کند و نشان می‌دهد که این ضعفها با انگیزه‌های صاحبان سهام محدود شده‌اند و ارتباط بیشتری به انگیزه‌های مدیران دارد.

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- بین محتوای اطلاعاتی سود و ضعف کنترل داخلی رابطه معناداری وجود دارد.
- ۲- کیفیت گزارشگری مالی بر رابطه بین محتوای اطلاعاتی سود و ضعف کنترل داخلی اثر گذار می‌باشد.

روش پژوهش

این پژوهش از لحاظ روش گردآوری اطلاعات، به صورت کتابخانه‌ای صورت گرفته، مبانی نظری از کتب و مجلات، مقالات، پایان‌نامه‌های تخصصی در زمینه مالی و حسابداری گردآوری شده است. در این تحقیق جهت گردآوری اطلاعات از بانک‌های اطلاعاتی، اسناد، سوابق و گزارش‌های حسابرسی شرکت‌ها و صورت‌های مالی و سایر اسناد و مدارک و یادداشت‌های همراه برگرفته از آرشو بورس اوراق بهادار تهران و نرم افزار ره‌آورظ نوین استفاده شده است. روش تحقیق توصیفی و همبستگی از

نوع علی (پس رویدادی) می‌باشد؛ از جنبه هدف از نوع کاربردی است. برای آزمون فرضیه‌ها از نرم افزار ایویوز نسخه ۱۰ و از رگرسیون داده‌های تابلویی استفاده شده است.

قلمرو پژوهش و جامعه آماری

جامعه آماری پژوهش کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. نمونه آماری پژوهش نیز به روش حذف سیستماتیک و با اعمال شرایط ذیل مشخص شده است:

۱. به منظور قابل مقایسه بودن اطلاعات، پایان سال مالی شرکت‌ها منتهی به پایان اسفند باشد.
 ۲. در دوره (۵ ساله) مورد بررسی تغییر دوره مالی نداده باشند.
 ۳. اطلاعات مربوط به متغیرهای انتخاب شده در این پژوهش در دسترس باشد.
 ۴. وقفه‌ی معاملاتی بیش از ۳ ماه نداشته باشند.
 ۵. جزو شرکت‌های واسطه‌گری مالی، بانک و بیمه نباشند.
- با استفاده از روش نمونه‌گیری حذف سیستماتیک تعداد ۱۷۴ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که در دوره ۵ ساله تعداد ۸۷۰ سال - شرکت می‌باشند، جهت نمونه آماری پژوهش انتخاب شده‌اند.

مدل‌های پژوهش

مدلهای رگرسیون آزمون فرضیات به صورت زیر ارائه می‌شوند:

$$R_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 EPS_{i,t} + \beta_2 ICW_{i,t} + \beta_3 EPS_{i,t} \times ICW_{i,t} + \beta_4 EPS_{i,t} \times Lev_{i,t} + \beta_5 EPS_{i,t} \times Size_{i,t} + \beta_6 EPS_{i,t} \times Growth_{i,t} + \beta_7 EPS_{i,t} \times CFO_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (1)$$

$$R_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 EPS_{i,t} + \beta_2 ICW_{i,t} + \beta_3 \Delta DACC + \beta_4 EPS_{i,t} \times ICW_{i,t} \times \Delta DACC_{i,t} + \beta_5 EPS_{i,t} \times ICW_{i,t} + \beta_6 EPS_{i,t} \times Lev_{i,t} + \beta_7 EPS_{i,t} \times Size_{i,t} + \beta_8 EPS_{i,t} \times Growth_{i,t} + \beta_9 EPS_{i,t} \times CFO_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (2)$$

نحوه محاسبه متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته

در مدل (۱) متغیر وابسته محتوای اطلاعاتی سود می‌باشد که مانند تحقیقات فیث و همکاران (۲۰۰۷)، وارفیلد و همکاران (۱۹۹۵)، وافیس (۲۰۰۰)، سنچز بالستا و گارسیا مکا (۲۰۰۷)، چانگ (۲۰۰۸)، چانگ و سون (۲۰۰۹) و دیمیتروپولوس و آستریو (۲۰۱۰)، ستایش و ابراهیمی (۱۳۹۱) و رزمیان فیض‌آبادی و هشی (۱۳۹۲) از ضریب واکنش سود (رابطه بین سود و بازده) برای سنجش آن استفاده خواهد شد. در مدل (۱) فوق β_1 ضریب واکنش سود می‌باشد. البته برای آزمون فرضیه اول ضریب

رگرسیون β_3 مورد نظر می‌باشد که اگر غیرصفر باشد فرضیه اول پذیرفته می‌شود و در غیر این صورت فرضیه رد می‌شود (با استفاده از آزمون t).

متغیر مستقل

متغیر مستقل مدل (۱) وجود ضعف در کنترل‌های داخلی (ICW) است که با استفاده از گزارش کنترل‌های داخلی ارائه شده در سایت کدال به صورت متغیری دوارزشی تعریف می‌شود بطوری که اگر گزارش کنترل‌های داخلی بیانگر وجود ضعف در سیستم کنترل داخلی باشد این متغیر مقدار یک و در غیر این صورت مقدار صفر را می‌گیرد.

متغیر تعدیلگر

شفافیت گزارشگری مالی $ACC_{i,t}$ ، از اندازه‌گیری کیفیت اقلام تعهدی به عنوان شاخصی برای اندازه‌گیری کیفیت گزارشگری مالی حاصل می‌شود زیرا اقلام تعهدی عامل اصلی پیش‌بینی جریان‌های نقدی آتی هستند و در صورتی که در برآورد آنها میزان خطا کمتر باشد، سودها نشانه بهتری از جریان‌های نقدی آتی خواهند بود. از طرف دیگر اقلام تعهدی، ارزش اطلاعاتی سود را با کاهش اثر نوسانات سود پایدار در جریان‌های نقدی بهبود می‌بخشد و هنگامی که کیفیت اقلام تعهدی بالا باشد، این امر باعث قابل اتکاتر شدن برآوردها و در نتیجه بالا رفتن کیفیت گزارشگری مالی می‌شود. این مدل که توسط دیچو و دیچف (۲۰۰۲) ارائه شد به شرح زیر است:

$$\Delta wc_t = \beta_0 + \beta_1 cfo_{t-1} + \beta_2 cfo_t + \beta_3 cfo_{t+1} + \varepsilon$$

که در این مدل، Δwc_t بیانگر تغییرات خالص سرمایه در گردش غیر نقدی در سال جاری t نسبت به سال قبل $t-1$ (که همان اقلام تعهدی کل می‌باشد)، CFO_{t-1} جریان نقد عملیاتی در سال آتی می‌باشد. ε نیز نشان دهنده مقادیر خطای مدل می‌باشد. در این مدل، مقادیر خطای حاصل از تخمین مدل ε شاخصی از کیفیت اقلام تعهدی خواهد بود. با برآورد مدل به تعداد مشاهدات مورد مطالعه، مقدار خطا حاصل می‌شود. بنابراین، هر چه مقدار خطای مدل در یک شرکت بیشتر باشد، کیفیت اقلام تعهدی کمتر است زیرا اقلام تعهدی غیر عادی بیشتری مشاهده شده است. هر انحراف معیار مقادیر خطاهای مدل بیشتر باشد، کیفیت اقلام تعهدی و در پی آن کیفیت سود کمتر خواهد بود (وجود رابطه معکوس بین انحراف معیار و کیفیت سود) (بنی مهد و همکاران، ۱۳۹۵).

متغیرهای کنترلی

متغیرهای کنترلی مدل (۱) نیز عبارتند از اهرم مالی (Lev) که از طریق تقسیم جمع کل بدهی بر جمع کل دارایی محاسبه می‌شود، اندازه شرکت ($Size$) که از طریق لگاریتم طبیعی جمع دارایی‌ها بدست خواهد آمد، فرصت رشد ($Growth$) که با استفاده از شاخص توبین محاسبه می‌شود. شاخص کیو توبین از طریق جمع ارزش بازار سهام و ارزش دفتری بدهی‌ها تقسیم بر ارزش دفتری دارایی‌ها محاسبه می‌شود و آخرین متغیر کنترلی مدل نیز جریان نقدی (CFO) می‌باشد که تنها متغیر نقدی مدل می‌باشد.

تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش

به منظور بررسی مشخصات عمومی متغیرها و تجزیه و تحلیل دقیق آن‌ها، آشنایی با آمار توصیفی مربوط به متغیرها لازم است. جدول (۱)، آمار توصیفی داده‌های مربوط به متغیرهای مورد استفاده در تحقیق را نشان می‌دهد. آمار توصیفی مربوط به ۱۷۴ شرکت نمونه طی دوره زمانی ۵ ساله (۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶) می‌باشد. نتایج تحلیل توصیفی داده‌ها را می‌توان در قالب موارد زیر خلاصه نمود:

در جدول (۱) مقدار میانگین برای متغیر اهرم مالی برابر با (۰,۵۹) می‌باشد که نشان می‌دهد بیشتر داده‌ها حول این نقطه تمرکز یافته‌اند. مقدار انحراف معیار برای سود هر سهم برابر با ۲۰۴ و برای نقدینگی شرکت برابر است با ۰,۱۲ می‌باشد. که نشان می‌دهد این دو متغیر به ترتیب دارای بیشترین و کمترین انحراف معیار هستند. کمترین مقدار برای سود هر سهم برابر با ۶۵۴- و بیشترین مقدار برابر با ۹۵۲ می‌باشد.

جدول (۱): آمار توصیفی متغیرهای کمی پژوهش

عنوان متغیر	نماد متغیر	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	تعداد نمونه
بازده سود	<i>R</i>	۲,۵۸	۱,۰۴	۵,۲۰	-۲,۲۷	۵,۴۷	۳,۴۶	۲۶,۰۴	۸۷۰
سود هر سهم	<i>EPS</i>	۲۰۷,۶۰	۱۸۴,۵۰	۹۵۲,۰۰	-۶۵۴,۰۰	۲۰۴,۵۵	-۰,۲۰۹	۵,۲۹	۸۷۰
نقدینگی شرکت	<i>CFO</i>	۰,۱۱۱	۰,۰۹	۰,۵۵	-۰,۳۱	۰,۱۲۲	۰,۵۲	۴,۲۸	۸۷۰
اهرم مالی	<i>LEV</i>	۰,۵۹۹	۰,۵۹	۴,۴۰	۰,۰۴۶	۰,۲۹	۴,۹۷	۵,۵۶	۸۷۰
رشد شرکت	<i>Growth</i>	۲۱,۳۱	۱,۴۷	۴۵,۲۴	۰,۵۸	۵۰,۴۷	۱۹,۰۸	۵,۵۳	۸۷۰
کیفیت گزارشگری	<i>ΔDACC</i>	۱,۳۸	۰,۰۹	۱,۲۳	-۱,۳۱	۳,۷۱	۳,۷۷	۹۵,۸	۸۷۰
اندازه شرکت	<i>Size</i>	۲۸,۱۵	۲۷,۹۲	۳۳,۰۶	۲۴,۱۰	۱,۵۴	۰,۸۳	۳,۹۵	۸۷۰
تعداد نمونه	<i>N</i>	۸۷۰	۸۷۰	۸۷۰	۸۷۰	۸۷۰	۸۷۰	۸۷۰	۸۷۰

آزمون جاکوبرا

از این آزمون جهت نرمال سنجی متغیرهای پژوهش استفاده کردیم که همانطور که در جدول زیر مشاهده می شود هیچ کدام از متغیرها دارای توزیع نرمال نیستند و در جدول ۳ نرمال سنجی باقیمانده جملات خطا سنجیده شده اند که از توزیع نرمال برخوردار می باشند.

جدول (۲): نتایج آزمون جاکو برا

نتیجه	سطح معناداری معناداری جاکو برا	تعداد مشاهدات	نمادمتغیر	نام متغیر
توزیع نرمال ندارد	۰,۰۰۰۰	۸۷۰	<i>EPS</i>	سود هر سهم
توزیع نرمال ندارد	۰,۰۰۰۰	۸۷۰	<i>Size</i>	اندازه شرکت
توزیع نرمال ندارد	۰,۰۰۰۰	۸۷۰	<i>Growth</i>	رشد شرکت
توزیع نرمال ندارد	۰,۰۰۰۰	۸۷۰	<i>Cfo</i>	جریان نقدی
توزیع نرمال ندارد	۰,۰۰۰۰	۸۷۰	<i>Lev</i>	اهرم مالی
توزیع نرمال ندارد	۰,۰۰۰۰	۸۷۰	<i>R</i>	بازده سود
توزیع نرمال ندارد	۰,۰۰۰۰	۸۷۰	$\Delta DACC$	کیفیت گزارشگری

جدول (۳): نرمال سنجی باقیمانده جملات خطا

سطح معناداری	آماره آزمون	آزمون
۰,۹	۲,۴۷	کشیدگی
۱,۱	-۱,۳۳	چولگی
۰,۰۰۰۳	۱۶,۱۹	نرمال سنجی

آزمون F لیمر و آزمون هاسمن

با توجه به جدول ۴، چون سطح معناداری آزمون اف لیمر در مدل فرضیه اصلی پژوهش بیشتر از ۵ درصد است، از این رو داده های تلفیقی (پول) در مقابل داده های تابلویی (پنل) مورد پذیرش قرار می گیرند. چون سطح معناداری آزمون هاسمن در هر سه مدل کمتر از ۵ درصد است بنابراین بیانگر اثرات ثابت می باشد.

جدول (۴): نتایج آزمون چاو و هاسمن

آزمون فرضیات		آزمون				فرضیه
		هاسمن		اف لیمر		
		سطح معناداری	میزان اماره	سطح معناداری	میزان اماره	
ثابت	تلفیقی	۰,۰۰۰۰	۳۲,۴۵۷	۰,۵۹۱	۲,۸۰	فرضیه ۱
ثابت	تلفیقی	۰,۰۰۰۰	۴۱,۳۳	۰,۴۲۰	۳,۸۹	فرضیه ۲

آزمون ناهمسانی واریانس

اگر خطاهای رگرسیون ناهمسان باشند اما محقق بدون در نظر گرفتن این موضوع به فرایند برآورد و استنباط ادامه دهد در این حالت، انحراف معیار می‌تواند اشتباه باشد و بنابراین هرگونه استنباطی که صورت گرفته، می‌تواند گمراه کننده باشد بنابراین از زمون والد تعدیل شده برای بررسی ناهمسانی واریانس جملات اخلاص استفاده شده است. با توجه به جدول ۵، نشان می‌دهد که سطح معنی داری ویگینز-پوی برای هر سه مدل کمتر از ۵ درصد می‌باشد و بیانگر وجود ناهمسانی واریانس می‌باشد. که این مشکل در تخمین نهایی مدل با روش وزن دهی به داده‌ها از طریق دستور (*gls*)، رفع گردیده است.

جدول (۵): نتایج آزمون ناهمسانی واریانس

نتیجه	سطح معناداری	آماره آزمون	مدلهای پژوهش
وجود ناهمسانی واریانس	۰,۰۰۰۰	۶۹,۰۵	فرضیه (مدل) اول
وجود ناهمسانی واریانس	۰,۰۰۰۰	۱۶,۷۱	فرضیه (مدل) دوم

آزمون فرضیه اول

طبق نتایج جدول ۶ مشاهده می‌شود که ضعف کنترل داخلی دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد می‌باشد می‌توان گفت که محتوای اطلاعاتی سود و ضعف کنترل داخلی رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد و فرضیه اول مورد پذیرش قرار می‌گیرد. ضریب تعیین برابر با ۰,۹۹ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توانسته-اند ۹۹ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. آماره والد برابر با ۵۸۸ و سطح معناداری آن کمتر از ۵ درصد می‌باشد از این رو می‌توان گفت که مدل برازش شده از اعتبار برخوردار است.

جدول (۶): نتایج آزمون فرضیه اول

نام متغیر	نماد	ضریب رگرسیون	انحراف معیار ضرایب	آماره آزمون	سطح معناداری
سود هر سهم	EPS	۲,۰۲E	۸,۳۴E	۲۴,۲۵	۰,۰۰۰۰
ضعف	ICW	۲,۶۹	۱,۳۰	۱,۹۷	۰,۰۰۴۸
ضعف*سود هر سهم	EPS*ICW	۷,۶۲E	۲,۳۰E	۳,۳۱	۰,۰۰۱۰
اهرم مالی	EPS*LEV	۰,۰۱۵	۰,۰۰۵	۲,۸۱	۰,۰۰۵۰
اندازه شرکت	EPS*SIZE	۰,۰۳۳	۰,۰۰۰۱	۲۲۱,۹۲	۰,۰۰۰۰
فرصت رشد	EPS*GROWTH	-۵,۱۷E	۱,۱۲E	-۰,۴۶	۰,۶۴۵۰
وجه نقد	EPS*CFO	-۰,۰۲۹	۰,۰۱۳	-۲,۲۵	۰,۰۲۴۷
عرض از مبدا	C	۳,۱۹	۰,۶۸	۴,۶۹	۰,۰۰۰۰
آماره والد	سطح معناداری	دوربین واتسون	ضریب تعیین	آماره مدل	سطح معناداری
۵۸۸	۰,۰۰۰۰	۱,۹۰۲	۰,۹۹۶	۳۶۷۰۰	۰,۰۰۰۰

آزمون فرضیه دوم:

طبق نتایج جدول ۷ مشاهده می‌شود کیفیت گزارشگری مالی دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد می‌باشد می‌توان گفت که بین کیفیت گزارشگری مالی وضعف کنترل داخلی با محتوای اطلاعاتی سود رابطه معنادار وجود دارد و فرضیه دوم مورد پذیرش قرار می‌گیرد. ضریب تعیین برابر با ۰,۹۹ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترلی موجود توانسته‌اند ۹۹ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. آماره والد برابر با ۶۰۲ و سطح معناداری آن کمتر از ۵ درصد می‌باشد از این رو می‌توان گفت که مدل برازش شده از اعتبار کافی برخوردار است.

جدول (۷): نتایج آزمون فرضیه دوم

متغیرها	نماد	ضرایب رگرسیون	انحراف معیار ضرایب	آماره آزمون	سطح معناداری
سود	<i>Eps</i>	۲,۰۴E	۸,۳۱E	۲۴,۵۵	۰,۰۰۰۰
ضعف کنترل داخلی	<i>icw</i>	-۲,۶۶	۱,۳۶	-۱,۹۵	۰,۰۱۵۴
کیفیت گزارشگری مالی	$\Delta DACC$	۴,۳۹	۱,۹۷	۲,۲۲	۰,۰۲۶۱
سود*ضعف*گزارشگری	<i>Eps*icw*\Delta DACC</i>	۸,۹۰E	۳,۱۶E	۲,۸۱	۰,۰۰۴۹
اهرم مالی	<i>EPS *Lev</i>	۰,۰۱۴	۰,۰۰۵	۲,۵۸	۰,۰۱۰۰
اندازه شرکت	<i>EPS *Size</i>	-۰,۰۳۳	۰,۰۰۰۱	۲۲۲,۳	۰,۰۰۰۰
فرصت رشد	<i>EPS*Growth</i>	-۴,۴۴E	۱,۱۲E	-۰,۳۹۶	۰,۰۶۹
جریان نقدی	<i>EPS*Cfo</i>	-۰,۰۳۲	۰,۰۱۳	-۲,۴۷	۰,۰۱۳
عرض از مبدا	<i>c</i>	۶,۱۲	۱,۵۳	۳,۹۸	۰,۰۰۰۱
دوربین واتسون	ضریب تعیین	آماره آزمون	سطح معناداری	آزمون والد	سطح معنادار والد
۱,۹۰	۰,۹۹۶	۳۱۲۵۱	۰,۰۰۰۰	۶۰۲	۰,۰۰۰۰

نتیجه گیری

در این پژوهش به بررسی اثر تعدیلی کیفیت گزارشگری مالی شرکت بر رابطه بین محتوای اطلاعاتی سود و ضعف کنترل داخلی در دوره زمانی ۵ ساله بین سال های (۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶) پرداخته شد. پژوهش حاضر با توجه به نتایج حاصل از تخمین نهایی فرضیه اول پژوهش می توان گفت که بین محتوای اطلاعاتی سود و ضعف کنترل داخلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. یعنی هر چقدر که ضعف کنترل داخلی در شرکتی بیشتر باشد مطمئناً صورت های مالی طبق سلیقه و منفعت شخصی مدیران تنظیم خواهد شد و سود حسابداری دچار دست کاری خواهد شد و بدین ترتیب در بازار این اطلاعات محتوای زیادی برای سرمایه گذاران خواهد داشت زیرا همان طوری تنظیم شده است که بازار آن را توقع دارد. و در فرضیه دوم نشان می دهد کیفیت گزارشگری مالی بالا می تواند بر رابطه بین دو متغیر اصلی پژوهش تاثیر گذار باشد. بدین صورت که رابطه مثبت و معناداری دارند و این رابطه بدین صورت تفسیر می شود که هر چه شفافیت گزارشگری مالی در یک شرکت بالاتر باشد مطمئناً نقاط ضعف کنترل داخلی پایین تر می باشد و با کنترل نقاط ضعف کنترل داخلی محتوای اطلاعاتی سود در بازار افزایش خواهد یافت و با اطمینان خاطر سرمایه گذاران می توانند به صورت های مالی شرکت اعتماد کنند.

محدودیت ها و پیشنهادات

در انجام این پژوهش، محدودیت هایی وجود داشته که ممکن است بر نتایج و یافته های پژوهش تأثیر گذار باشد:

۱. محدودیت‌های اعمال شده برای انتخاب نمونه آماری از بین اعضای جامعه آماری، تعمیم نتایج پژوهش به آن گروه از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که دارای ویژگی‌های متفاوتی با نمونه مورد نظر هستند (شامل شرکت‌های مالی، سرمایه‌گذاری و بانک‌ها) را دشوار می‌سازد.
۲. بسیاری از شرایط سیاسی، اقتصادی و اجتماعی ایران (به‌ویژه شرایط تورمی کشور و عدم تهیه صورت‌های مالی تعدیل شده) بر یافته‌های پژوهش مؤثر است که کنترل آن‌ها از حیثه توان پژوهشگر خارج بوده است.
۳. تهیه اطلاعات جهت متغیر ضعف کنترل داخلی با استفاده از نظرات حسابرس جمع آوری شده که ممکن است بنا به دلایلی این نقاط ضعف در صورت‌های ارایه شده عنوان نشده باشد.

پیشنهادات

- طی انجام هر پژوهش، ابعاد گسترده‌تر و تازه‌تری از موضوع نمایان می‌شود که می‌تواند نقطه آغازی برای پژوهش‌های بعدی باشد. بنابراین، با توجه به نتایج حاصل از پژوهش و محدودیت‌های آن، پیشنهادهای زیر برای پژوهش‌های بعدی ارائه می‌شود:
۱. با توجه به نقاط ضعف‌های مختلفی که در یک شرکت می‌تواند وجود داشته باشد می‌توان این نقاط ضعف را هر کدام به صورت مجزا با متغیرهای تحقیق مورد مقایسه قرار داد.
 ۲. با توجه به نتایج پژوهش، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی به بررسی رابطه مسئولیت اجتماعی شرکت با محتوای اطلاعاتی سود و ضعف کنترل داخلی پرداخته شود.
 ۳. بررسی عواملی که موجب می‌شود مدیران شرکت‌ها کیفیت گزارشگری مالی شرکت را زیر پا بگذارند از موضوعات قابل پژوهش در آینده می‌باشد.

منابع

- ✓ بازدار، رضا، (۱۳۹۶)، مسئولیت اجتماعی، ویژگی‌های هیأت مدیره و مدیریت سود با توجه به نقش نظارتی هیات مدیره شرکت‌ها، پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سبزوار، دانشکده علوم انسانی، شماره پایان نامه: ۱۲۷۲۱۳۰۱۹۳۲۰۳۳.
- ✓ پاری فرد، رضا، (۱۳۹۵)، تأثیر مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها بر تفاوت بین مدیریت سود واقعی و مدیریت سود تعهدی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شرق، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- ✓ پیری، پرویز، دیدار، حمزه، دانشیار، فاطمه، (۱۳۹۳)، بررسی رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی با نوع اظهار نظر حسابرس در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی، سال سوم، شماره ۵، صص ۴۷-۷۴.
- ✓ جلیلی، صابر، قیصری، فرزاد، (۱۳۹۳)، بررسی ارتباط بین کیفیت سود و مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دانش حسابرسی، سال چهاردهم، شماره ۵۷، صص ۱۴۷-۱۷۰.

- ✓ حاجیان، نجمه، ایزدی‌نیا، ناصر، (۱۳۹۰)، بررسی محتوای اطلاعاتی کیفیت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، حسابداری مالی، سال سوم، شماره ۹، صص ۱۳۷-۱۵۴.
- ✓ حاجیه‌ها، زهره، محمدحسین نژاد، سهیلا، (۱۳۹۴)، عوامل تأثیرگذار بر نقاط ضعف با اهمیت کنترل داخلی، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، سال هفتم، شماره ۲۶، صص ۱۱۹-۱۲۷.
- ✓ خواجه‌زاده، مهری، (۱۳۹۵)، تعیین تأثیر مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها بر تفاوت بین مدیریت سود واقعی و مدیریت سود تعهدی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران، حوزه معاونت پژوهشی و فناوری، پایان‌نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته حسابداری.
- ✓ دارابی، رویا، پاشانژاد، یوسف، تدوین فر، اسماعیل، (۱۳۹۶)، بررسی رابطه بین مسئولیت اجتماعی، عملکرد اقتصادی و اجتناب از مالیات شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، بررسی‌های حسابداری، دوره ۴، شماره ۱۵، صص ۶۷-۹۲.
- ✓ دارابی، رویا، مرادلو، حسین، (۱۳۹۰)، بررسی رابطه بین شفافیت اطلاعات و محتوای اطلاعاتی سود حسابداری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، حسابداری مدیریت، سال چهارم، شماره ۱۱، صص ۴۱-۵۱.
- ✓ رحمانی، علی، (۱۳۸۱)، ارزیابی کیفیت گزارشگری مالی، فصلنامه حسابرس، سال چهارم، شماره ۱۷، صص ۵۷-۵۲.
- ✓ رزمیان فیض آبادی، علیرضا، هشی، عباس، (۱۳۹۲)، بررسی تأثیر ترکیب هیئت مدیره بر محتوای اطلاعاتی و کیفیت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دانش حسابداری، شماره ۱۳، صص ۱۰۵ تا ۱۲۸.
- ✓ رستمی، شعیب، کهنسال، ثمین، (۱۳۹۴)، تأثیر گزارش اثربخشی کنترل‌های داخلی در محیط کسب بر بهبود گزارشگری مالی، مجله حسابرس، شماره ۷۸.
- ✓ زنگنه، سمیه، کارگر، حامد، (۱۳۹۷)، تأثیر سطوح مختلف اهرم مالی بر ارتباط بین مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی و عملکرد شرکت، چشم انداز حسابداری و مدیریت، سال اول، شماره ۴، صص ۱۹-۳۱.
- ✓ ستایش، محمدحسین، ابراهیمی، فهیمه، (۱۳۹۱)، بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر هموارسازی سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دانش حسابداری، سال سوم، شماره ۸، صص ۳۱-۴۸.
- ✓ صالحی، مهدی، موسوی شیری، سیدمحمد، ابراهیمی سوزی، محمد، (۱۳۹۳)، محتوای اطلاعاتی سود اعلان شده و پیش‌بینی شده هر سهم در تبیین بازده غیرعادی سهام، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، سال ششم، شماره ۲۱، صص ۱۱۷-۱۴۰.
- ✓ صدیقی، روح‌اله، (۱۳۹۲)، ارتباطات ساختار هیئت مدیره با محتوای اطلاعاتی سود حسابداری، مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال یازدهم شماره ۳۷، صص ۹۹-۱۲۵.
- ✓ فخاری، حسین، رضایی پیتته‌نوعی، یاسر، (۱۳۹۶)، تأثیر تخصص مالی کمیته حسابرسی بر محیط اطلاعاتی شرکت؛ دانش حسابداری، سال هشتم، شماره ۳۰، صص ۸۱-۱۱۲.
- ✓ کرمی، غلامرضا، (۱۳۸۷)، بررسی رابطه بین مالکین نهادی و محتوای اطلاعاتی سود، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۵، شماره ۵۴، صص ۸۱-۱۰۰.
- ✓ وحیدی الیزایی، ابراهیم، (۱۳۹۳)، تأثیر مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکتی بر عملکرد مالی شرکت، تحقیقات حسابداری، شماره ۲۷.

- ✓ وکیلی فرد، حمیدرضا، اوحدی، فریدون، کریمی حصاری، فرشاد، (۱۳۹۲)، رابطه بین ضعف کنترل‌های داخلی و ریسک سیستماتیک، مطالعات کمی در مدیریت، سال چهارم، شماره ۲، صص ۱۱۷-۱۳۴.
- ✓ هندریکسون، الدون اس، مایکل اف ون بردا، (۱۹۹۲)، تئوری‌های حسابداری مالی، ترجمه علی پارسائیان، تهران: انتشارات ترمه.
- ✓ Balsam, S. Weqjiang, B. (2012). *Eluitg incentives and in internal control weaknesses; Novembers 15, No 48., PP.1-34.*
- ✓ Biddle, G., Gilles, H. & Verdi, R. (2009). *How does financial reporting quality relate to investment efficiency?. Journal of Accounting and Economics, Volume48.*
- ✓ Chang, J. and Sun, H. (2009). *Crossed-listed Foreign Firms' Earnings Informativeness, Earnings Management and Disclosures of Corporate Governance Information under SOX. The International Journal of Accounting, Vol. 4, pp. 1-32.*
- ✓ Dimitropoulos, P. E. and Asteriou, D. (2010). *The Effect of Board Composition on the Informativeness and Quality of Annual Earnings: Empirical Evidence from Greece. Research in International Business and Finance, Vol. 24, pp. 190-205.*
- ✓ Gul, F.A., Kim, J.B., Qiu, A.A. (2010). *Ownership concentration, foreign shareholding, audit quality, and stock price synchronicity: Evidence from China. Journal of Financial Economics, 95(3), 425-442.*
- ✓ Healy, P. M., & Wahlen, J. M. (1999). *A review of the earnings management literature and its implications for standard setting. Accounting Horizons, 13: 365-383*
- ✓ Lee, Ch. , Hsieh, T. , Cheng, Li, (2010). *“Financial Reporting Quality and Speed of Price Adjustment” . International Research Journal of Finance and Economics,*
- ✓ Renselaar, J. (2015). *The Influence of Corporate Social Responsibility on the Level of Corporate Tax Avoidance, Business and Economics.*
- ✓ Laguir, L. & J. Elbaz (2015). *Does Corporate Social Responsibility Affect Corporate Tax Aggressiveness?. Journal of Cleaner Production, 1-14.*
- ✓ Firth, M. Fung, P. M. Y. and Rui, O. M. (2007). *Ownership, Two-tier Board Structure, and the Informativeness of Earnings– Evidence from China. Journal of Accounting and Public Policy, Vol. 26, pp.463-496.*
- ✓ Sánchez-Ballesta, J. and García-Meca, E. (2007). *Ownership Structure, Discretionary Accruals and the Informativeness of Earnings. Corporate Governance, Vol. 15, No.4, pp.677-691.*
- ✓ Vafeas, N. (2000). *Board Structure and the Informativeness of Earnings. Journal of Accounting and Public Policy, Vol. 19, pp.139-160.*
- ✓ Warfield T. Wild J. and Wild, K. (1995). *Managerial Ownership, Accounting Choices, and Informativeness of Earnings. Journal of Accounting and Economics, Vol. 20, No.1, pp.61-91.*
- ✓ Wang, Z. H., Chen, M.H., Chin, C.H., Zhang, Q. (2017). *Managerial ability, political connections, and fraudulent financial reporting in China. Journal of Accounting and Public Policy, 36 (2), 162-141.*